

Eerste Kerstdag 2023

GA MEE!

Lukas 2, vers 1 t/m 20

U zult het vast wel eens gehoord hebben, of misschien zelf wel eens hebben gezegd: 'met het Kerstfeest gaat niet alleen om lekker eten, lichtjes en gezelligheid.' Dat zijn woorden die helemaal waar zijn. Maar hebben ze ook een hoog opgestoken-wijsvinger-gehalte: denk erom! Ik zal u daarom met deze wijsheid niet vermoeien – dat Kerstdiner vanmiddag mag gewoon doorgaan – maar ik wil in met u in deze preek echt diep erover gaan nadenken waar het dan *wel* om gaat met Kerst. Dat klinkt misschien een beetje als een open deur – wat zou het anders over moeten gaan in een Kerstpreek? – maar waarom ik dit aan het begin van de preek maar gelijk benadruk, is omdat Kerst en de rest van het leven voor mijn gevoel soms een beetje erg uit elkaar liggen. Herkent u dat? Die Kerstdagen zijn van die aparte dagen — voor de een heerlijk en voor de ander juist niet – maar na de Kerst gaan wij weer over tot de orde van de dag. Kerst en de-rest-van-de tijd liggen voor mijn gevoel soms best wel ver uit elkaar. Niet alleen wat betreft invulling, het 'feestgehalte' en alle opsmuk, maar ook wat betreft je op die dagen hoort: Kerstvieringen staan helemaal bol van woorden als 'vrede', 'geluk', 'vieren'..., terwijl de wereld steeds minder te vieren lijkt te hebben en de vrede steeds verder te zoeken is. Nu, ik wil de Kerstvreugde hiermee niet bederven – want ik wil geen opgestoken vingertje gebruiken – maar hoe voorkomen wij dat wij met Kerst even twee dagen op een eiland verblijven afgesloten van de wereld, terwijl wij de dagen daarna weer gewoon de grote zee op moeten gaan, waar het stormt of gewoon wat voortkabbelt. Hoe kunnen wij Kerst wat meer met het dagelijks leven en met deze wereld verbinden? Dat wordt onze zoektocht in de preek.

Kerst – dat is het eerste dat ik hierover met u wil delen – *is namelijk veel te groot om in twee dagen opgesloten te zitten.*

Als je alleen de eerste verzen van het Lukas 2 zou lezen – over Jozef en Maria die op pad moesten en die in Bethlehem het Kindje mochten ontvangen en het legden in een kribbe – nou, dat kan je het nog wel als een mooi verhaal bij de Kerstmaaltijd vanmiddag lezen en dan weer de kerstvertelling met alle kerstveranderingen straks opbergen voor volgend jaar. Maar als je ook de verhalen hieromheen leest, die Lukas ons vertelt...? Lukas vertelt ons over het meisje Maria die ruim voor haar bevalling in Bethlehem zingt dat God grote dingen heeft gedaan. Lukas 1,52: 'Hij heeft machtige mensen van de troon gestoten en nederige

mensen heeft Hij verhoogd. ... Hij heeft hongerige mensen met goede gaven verzadigd en rijken met lege handen weggezonden. ... Hij heeft het opgenomen voor Israël, zoals Hij (God) gesproken had tot Abraham en zijn nageslacht.' Maar... dat gaat om veel en veel meer dan haar aanstaand moederschap! ... En daarna horen wij een oude Zacharias zingen: God heeft verlossing tot stand gebracht! Zoals Hij had gesproken via Zijn heilige profeten. God dacht aan Zijn verbond. 'Hij heeft gedacht aan Zijn genade'. Wij zijn verlost uit de hand van onze vijanden, uit de hand van allen die ons haten.' ... Maar wat willen al die grote woorden zeggen? Dat jonge meisje Maria en die oude Zacharias beseften dat hier meer aan de hand was dan twee bijzondere geboortes. *Hier kwam Gods reddingsplan tot geboorte, waar het volk Israël in al haar pijn en moeiten al eeuwenlang zwanger van was.*

En daar sluiten die woorden van de engel dan ook naadloos op aan. De engel die verscheen in de Kerstnacht, zei: 'Zie ik verkondig jullie grote blijdschap, die *voor heel het volk zal zijn.*' De profeet Jesaja van eeuwen geleden had het meestal over 'een rest van het volk dat gespaard zou blijven'. De profeet Amos had bijna helemaal geen hoop meer voor het volk. En na de laatste profeet Maleachi zijn er 400 jaar lang zelfs helemaal geen profetenboeken meer geschreven en is de geschiedenis door vele diepe dalen gegaan. En nu, na al die jaren? Blijdschap, vreugde en feest voor heel het volk, heel het volk Israël. (Ik vind dat wel ingewikkeld

hoor, met de vreselijk heftige situatie van Israël nu, maar ik blijf even bij de Bijbeltekst.) En als die engel dan in aansluiting op Maria en Zacharias die vreugde aankondigt die er voor heel het volk zal zijn, dan vertelt hij ook waarom: 'want heden (vandaag) is voor jullie in de stad van David de *Redder* geboren, *Christus, de Heer.*' Drie woorden die alle drie kernachtig aangeven hoe groot het is wat er nu is gebeurd. De Christus is geboren, zo zei de engel. De

Christus: de Messias, in het Hebreeuws. Gezalfde in het Nederlands. Een nieuwe gezalfde koning. Koning, in de lijn van David. De koning, waar velen onder de joden naar uitkeken, al eeuwen lang. De bevrijding was daarmee dus eindelijk op handen, ondanks alle onderdrukking en vernedering door de Romeinse vijand. Bevrijding, redding. Ja, zo noemde de engel de Pasgeborene allereerst: Redder. 'Heden is voor u in de stad van David de Zaligmaker, de Redder' geboren. Nu 'redder; dat was een titel, waar de grote mannen zoals keizer Augustus zich graag mee lieten aanspreken. Hiermee kwam het gebeuren hier in Bethlehem nog duidelijker in groter verband te staan – de geopolitieke verhoudingen – en daarmee werd deze Kerstboodschap voor de herders nog spannender... En dan die derde titel die de engel noemde, dat overtrof alle verwachtingen: de Redder is geboren, Hij is Christus, *de Heer.* Heer, kurios, dat was ook een titel waarmee Romeinse hooggeplaatsten zich lieten aanspreken.

Maar nog meer: zo sprak men als joodse gelovige ook over God: Adonai, de Heer, God Zelf...

Ik roer nu heel veel dingen aan, maar dat is het precies wat hier door de engel ook werd gedaan: eeuwenoude woorden van de profeten, lijnen door heel de geschiedenis heen, hooggespannen verwachtingen, vreugde voor het hele volk, titels die de Romeinse machthebbers gebruikten, God Zelf... en dan als sluitstuk het 'ere zij God en vrede op aarde'.... Heel de aarde, heel de wereld werd er dus bij betrokken... Dit was zo groot..., zo alles veranderend en in beslag nemend..., zo nieuw... Nu zal alles anders worden! *Het kan niet anders of in deze Kerstnacht in Bethlehem is er een beweging op gang gekomen..., een 'tsunami' aan vreugde en verandering die alles mee zal nemen en alles zal doortrekken en niet te stoppen zal zijn.* Maria en Zacharias hadden gelijk met hun hooggestemde lied. Zij hadden echt geen toontje lager moeten zingen.

En daar zitten wij nu hier in 2023 op ons Kersteiland te midden van alle andere dagen vol drukte en ellendige nieuwsfeiten. Wat is er van die vreugdevolle tsunami van toen nog te merken? Is hij niet drastisch afgezwakt? Mag ik u een paar dingen voorleggen, van wat er in de afgelopen maand in mijn brievenbus zat? Ik zag een artikel in het donateursblad van Dorcas over 'vrede op aarde'. Het ging in dat artikel over drie vrouwen: een vrouw uit Libanon, een vrouw uit Oekraïne en een vrouw uit Jemen. Drie vrouwen die allesbehalve 'vrede op aarde' beleefden. En toch: alle drie hebben toch iets van vrede mogen ontdekken. De ene vrouw was zelf hulpverlener in Libanon en werft daar medewerkers om psychosociale hulp te kunnen geven aan getraumatiseerde mensen. De andere vrouw, uit Oekraïne, heeft met haar familie eindelijk onderdak gevonden met hulp van Dorcas. En de derde vrouw, uit Jemen, was er van getuige dat er eindelijk medische hulp was gekomen in haar dorp. Ik hoor in die ervaringen van deze vrouwen iets terug van wat die jonge vrouw twintig eeuwen geleden heeft gezongen in haar lofzang: 'nederigen werden verhoogd, hongerigen met goede gaven verzadigd.' Mooi hoe die lofzang van Maria in drie verschillende situaties even heel concreet werd.

Ik kreeg ook een tijdschrift binnen van stichting Evangelie & Moslims. Daarin stond het indrukwekkende verhaal van Nemat, een Afghaan die naar Nederland was gevlucht nadat zij ouders door de Taliban waren gedood. Afghanen kunnen vaak heel moeilijk asiel krijgen. Nemat moest zelfs acht jaar wachten. Getraumatiseerd als hij al was, vluchtte hij daarom in alcohol en drugs en hij bezocht een psychiater. Maar niets hielp. En de drama's waren nog niet afgelopen: Nemat werd op een dag aangereden door een bus. In het ziekenhuis gebracht vertelde de arts hem dat hij misschien zou gaan overlijden. Nemat bad toen tot Jezus, waar Nederlanders hem over hadden verteld, want dit was zijn laatste kans, zo besefte hij. En Jezus verscheen aan hem en sprak tot hem deze woorden: 'Mijn zoon, je hoeft niet bang te zijn. Je gaat niet dood en je zult niet alleen zijn. Ik ben bij je en er is een grote familie voor jou.' Nemat overleefde het in het ziekenhuis, hij revalideerde en niet alleen in lichamelijke zin. Hij knapte ook geestelijk op en leerde God steeds meer kennen, met behulp van andere christenen, zijn nieuwe grote familie. Jezus, de Redder uit de stad van David, werd

nog een keer geboren, nu in die koude stal van Nemats leven.

En als ik nog een stukje mag voordragen: een verhaal uit een boekje van Stichting de Ondergrondse Kerk, over Suzanne. Suzanne was met haar man in Turkije gaan wonen om het Evangelie te delen met de mensen daar. Ze hadden heel bewust gekozen voor een gebied waarin bijna of helemaal geen christenen waren. Maar op een avond werd haar man samen met twee andere voorgangers op hun eigen kantoor overvallen, gemarteld en vermoord. Suzanne bleef alleen met de kinderen achter. Zou ze nu weer naar Nederland vertrekken? Haar dochter van 13 wilde dat zij bleven, want – zo zei deze dochter: 'papa stierf hier voor Jezus en wij zijn hier om de kerk te bouwen. Wij moeten dus blijven en het werk afmaken.' ... En weet u wat ook zo bijzonder is: Suzanne heeft de moordenaars van haar man vergeven. Toen er allemaal journalisten voor haar huis stonden, omdat ze van het vreselijke nieuws hadden gehoord, toen ging ze naar buiten en las ze voor, wat zij in het Turks op een papiertje had geschreven: 'Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.' ... Haar dochter begreep het eigenlijk niet, dat haar moeder dat kon. Op dit moment zo vergeving schenken, terwijl ze problemen had met de huisbaas en daar blijkbaar niet overheen kon stappen. Tja, het was een bijzondere genade, die God voor deze specifieke situatie gaf om de zonden van die moordenaars te vergeven, zo wist Suzanne.

'Jozef, Maria, je ondertrouwde vrouw zal een Zoon baren en jij zult het de naam Jezus geven, want Hij zal Zijn volk redden van hun zonden.'

Drie verhalen die ons vertellen dat Kerstfeest te groot is voor twee dagen in het jaar. Drie verhalen uit een grote stroom verhalen die ons vertellen dat Kerst helemaal niet ver van deze werkelijkheid staat, maar dat die genadevolle beweging van God in deze wereld die doorgaat en door niets en niemand te stoppen.

Ja, die Herodessen zijn er ook nog steeds hoor, die machthebbers die burgerslachtoffers niets uitmaakt – zelfs als het kleine kinderen zijn - als zij maar hun macht kunnen behouden of uitbreiden. De chaos uit die tijd van het eerste Kerstfeest lijkt als twee druppels water op de chaos van onze tijd. Maar God gaat door! Op dezelfde manier als toen. In kwetsbare mensen. Via jonge vrouwen zoals Maria, of zoals Suzanne. God gaat door met Zijn werk via oude mannen zoals Zacharia. God gaat door, via onopvallende mensen, mensen zoals de herders in de velden van Efratha, of mensen zoals die Afghaanse Nemat bij wie Jezus in het hart geboren werd.

Nu, als je dat ook wilt ervaren dat Kerst en het gewone dagelijkse leven helemaal niet zo ver uit elkaar liggen als wij soms denken... als je dat ook wilt ervaren dat Gods grote werk dat begonnen is in Bethlehem ook in onze wereld nog steeds doorgaat en niet te stuiten is..., dan wil ik je oproepen - met de woorden van ons jaarthema: **'ga mee!'**

Laat je inschakelen door deze Koning in Zijn Koninklijke niet te stuiten werk. Ja, juist als je de leeftijd hebt van dat meisje Maria misschien, ergens rond de 15. Juist als u al op leeftijd bent gekomen zoals Zacharias. Juist als je nog volop aan het werk bent zoals de herders. Laat je inschakelen door deze Koning, die in ons midden is geboren. Laat Zijn missie op deze wereld jouw missie

zijn. Want...: *u bent diegene door wie hongerigen met goederen kunnen worden vervuld*, zoals Maria zong in haar lofzang. *U bent het door wie mensen een stukje verlossing en bevrijding mogen ervaren*, zoals de oude Zacharias bezong... *U bent het*, waardoor er – in de woorden van de engel - *blijdschap kan komen voor heel het volk*, zonder dat mensen buiten worden gesloten of als kansloos worden gezien... *Wij zijn het, die heel concreet voor vrede op aarde kunnen zorgen*: vandaag in onze familie misschien, na de Kerstvakantie op school of in het nieuwe jaar via een diaconale reis naar weet-ik-waar. En dat Ere-zij-God, wat aan al deze dingen vooraf gaat: de engelen hebben het ons voorgezongen, zodat wij het nu hier kunnen laten klinken in de velden van Maarssen en omstreken.

Ik bedoel niet te zeggen dat het allemaal van ons afhangt – ik wil het Kerstverhaal niet tot een menselijk verhaaltje over vrede en liefde maken. Nee: *God* schrijft geschiedenis! Hij alleen! Maar...: wil jij, wil u ook een personage zijn in Zijn geschiedenis? Een personage in het door God geschreven Kerstverhaal? Benut je mogelijkheden, die je van God hebt gekregen. Gooi misschien alles in je leven ervoor op de kop. Kom los uit al die draden waarmee je leven soms helemaal is dichtgeknoopt, waardoor er bijna geen ruimte meer is voor het wonder, voor verandering, voor Gods bijzondere werk. Want je kunt hier de longen uit je lijf zingen met allemaal Kerstliederen, maar nog steeds teleurgesteld worden doordat er zo weinig Kerstvreugde in je hart is en er zo weinig van Kerst te zien is in deze wereld. *Je kunt de werkelijkheid van deze grote blijdschap van Kerst namelijk alleen ervaren, door in beweging te komen, door zelf onderdeel te willen zijn van Gods Kerstverhaal.*

Durft u het aan? Wil jij gaan zoeken naar wat tot jouw mogelijkheden behoort? Zullen wij ervoor bidden of God ons wil duidelijk maken hoe Hij u, jou en mij... en hoe Hij ons als gemeente zou willen inschakelen? En ook bidden om moed om het vervolgens ook te gaan doen?

Echt, als wij zo ons leven in dienst stellen van deze Koning Die in Bethlehem is geboren, dan zullen wij mogen ervaren dat het nog steeds waar is, wat de engel aan Jozef vertelde: *Immanuël, God met ons*. God met ons, zelfs als wij dodelijk verwond op de operatietafel liggen zoals de Afghaan Nemat. God met ons, zelfs als wij onze partner hebben verloren, zoals Suzanne in Turkije.

Echt, als wij Maria durven nazeggen: *'mij geschiedde naar uw woord'* – dan zal Gods Geest ook in jouw leven aan de slag gaan, zoals Gods Geest ook over Maria is gekomen. Gods Geest was niet te groot voor dat kwetsbare jonge meisje Maria. Ik geloof daarom echt dat Gods Geest ook in onze jongeren wil werken, ik geloof het... en soms zie ik het ook.

Ja, dankzij Gods werk zullen mensen die niet kunnen spreken – zoals de stom geworden Zacharias – de mond worden geopend. Ik heb mensen God horen loven en over Hem horen spreken, uit wiens mond je het nooit zou hebben verwacht. Hen werd de mond geopend.

Het Kerstverhaal gaat door. Jonge mensen, oude Zachariassen en Elisabeths en alles wat daar tussen zit werden er in meegenomen en zo wil God nog steeds

mensen zoals u en jou hierin meenemen. De Kerstgeschiedenis is nog lang niet afgelopen.

Nee, het is nog lang niet afgelopen. Want God is nog niet klaar met Zijn werk. Ik weet ook niet waarom het zo lang moet duren, waarom die blijdschap die de engel verkondigde op zoveel plaatsen in de wereld nog zo ver weg is. Of... zou God misschien wachten ook op uw of jouw ingeschakeld-willen-woorden? Of zou God wachten op die kerk die zoals die Wetsgeleerden, toen de wijzen uit het Oosten aanklopten en vroegen naar de pasgeboren Koning, gelijk een passende Bijbeltekst konden noemen, maar verder gewoon bleven zitten waar ze zaten? Ik weet het niet. Maar Gods Koninkrijk zal straks komen, in alle heerlijkheid. De hemel op aarde zal het zijn. Een wereld die straks de Koning te rijk zal zijn. Een toekomst vol van hoop. Vanuit Bethlehem loopt er een rode draad, via Golgotha, via de graftuin met het lege graf, richting die toekomst. Ik hoop dat u en jij deze draad zullen oppakken en je laten inschakelen voor dat toekomstige Koninkrijk. Zodat u en ik steeds meer zullen ontdekken: Kerst is niet lang geleden. En Kerst valt niet alleen op 25 en 26 december. Kerst is vandaag en morgen inderdaad, maar ook overmorgen en die dag erna. God met ons. Grote vreugde. Redding. Hoop. De herders, Maria, Zacharias, ze nodigen je uit: Ga mee!

